

Irina Grekova
(Odesa)

Collectivization and Dispossession of Bulgarian Village Kulaks in 1948 of the Northern Part of the Black Sea Coast

In the article the author studies features and characteristics of the process of collectivization and dispossession of kulaks in the area of compact habitation of Bulgarians in the former Airmail region of Ukrainian Soviet Socialist Republic in 1945- 1948. Having based upon the archival facts the author opens new aspects of the post-war development of the Bulgarian Diaspora in that period.

Key words: collectivization, dispossession of kulaks, kulaks, Diaspora.

УДК 331.55.46 (477+460)

Тетяна Вісленкова
(Миколаїв)

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ДО ІСПАНІЇ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

У статті розглядається питання трудової міграції з України до Іспанії, виявляються її причини і мотивація. Аналізується контингент трудових мігрантів з України, досліджуються становлення договірно-правової бази у цій сфері та економічний бік проблеми. На основі проведеного аналізу визначаються позитивні та негативні аспекти трудової міграції в умовах світової фінансової кризи, окреслюються її наслідки.

Ключові слова: Іспанія, Україна, легальна трудова міграція, нелегальна трудова міграція, державна міграційна політика, рівень безробіття, договірна база.

Світова фінансова криза і зростання рівня безробіття у США та країнах ЄС змушують по-новому розглядати явище міжнародної трудової міграції, оскільки нові умови зачіпають такі характеристики міграції, як масштаби, географію та кількість бажаючих працювати за кордоном. Існування двох різних аспектів трудової міграції з України – малочисельної легальної та масової нелегальної – і під час розвитку світової економіки значно ускладнювали дослідження цього явища, проте нові умови потребують більш глибокого вивчення трудової міграції для створення реальної картини та прогнозування її наслідків. Іспанія сьогодні залишається однією з країн Європейського Союзу, де кількість українських трудових мігрантів є досить значною.

Вітчизняна наука накопичила достатньо досліджень з цієї проблематики. Так, соціально-економічному аналізу трудових міграцій присвячені роботи таких дослідників як Е. Лібанова¹, М. Ста-

сюк², Т. Ромашенко³ та ін. Дослідження сутності міграційних процесів в Україні, вивчення досвіду регулювання міграційних процесів європейських суспільств перебувають у центрі уваги О. Малиновської⁴, Л. Хомич⁵ та ін. Серед іспанських науковців, які опікуються темою міграції, необхідно назвати М. Пахареса⁶, який займається проблемою імміграції до Іспанії. Також необхідно відмітити колективну працю «Політичний дискурс імміграції до Іспанії та Європейського Союзу» Р. Сапати-Барреро, Е. Гонсалес, Е. Санчес Монтихано⁷. Важливим для дослідження трудової міграції українців до Іспанії є дисертаційне дослідження А. Санчес Уріос, присвячене міграції з України до іспанського регіону Мурсія⁸. Але дана проблема залишається актуальною, адже сьогодні іспанська економіка переживає не найкращі часи, в цій країні спостерігається найвищий рівень безробіття серед країн ЄС. Нові умови, присутність в Іспанії досить великої кількості трудових мігрантів з України та доволі довгий процес міждержавного правового врегулювання міграційних потоків актуалізує дослідження сучасної ситуації.

Метою цієї статті є виявлення причин, які спричинили трудову міграцію українців до Іспанії, характеристика правової бази регулювання міграційних потоків між Україною та Іспанією, а також прогнозування наслідків цього явища для обох держав в умовах світової фінансової кризи.

Після розпаду СРСР у середині 1990-х рр. виникла так звана «четверта» хвиля міграції на Захід, в т.ч. до Іспанії, яка була спричинена економічними факторами – втратою робочих місць та падінням доходів населення, особливо у сільській місцевості. Проте і сьогодні причини зовнішньої трудової міграції українців мають здебільшого економічний характер. Так, Л. Хомич зазначає, що якщо в 90-х роках минулого століття мотивація трудових мігрантів визначалася насамперед неможливістю знайти будь-яку роботу, то у середині 2000-х основним мотивом стало бажання поліпшити рівень добробуту у зв'язку із значним подорожчанням життя в Україні⁹. Зазвичай метою виїзду заробітчан за кордон є підвищення добробуту, вирішення житлового питання, фінансування навчання, відкриття власної справи, удосконалення іноземної мови та ін.

Чинники, що викликають трудову міграцію українців за кордон, можна поділити на внутрішні та зовнішні.

До внутрішніх чинників належать: складна ситуація на внутрішньому ринку праці, яка характеризується високим рівнем галузевого та регіонального безробіття на фоні структурних трансформацій в економіці, зниженням попиту на окремі спеціальності; істотне зниження рівня добробуту населення в окремих регіонах, особливо у сільській місцевості; невідповідність рівня оплати праці фактичній вартості життя в Україні; нижчий рівень

оплати праці в Україні, ніж у західних країнах, в т.ч. оплати кваліфікованої праці; існування тінзації певного сегменту ринку праці, що дозволяє роботодавцям зберігати низьку оплату праці та не забезпечувати соціальні гарантії працівникам; неефективна державна політика щодо формування конкурентних переваг національного ринку праці і створення умов для легальної зайнятості.

До зовнішніх чинників належать фактори, які характеризують особливості зовнішнього ринку праці, зокрема зростання попиту на низькокваліфіковану працю в будівництві, сільському господарстві, сфері послуг в більшості країн Європи, який не задовольняється власною робочою силою; значно вищі рівні оплати праці ніж в Україні та вигідніші умови працевлаштування; можливість нелегального працевлаштування у приймаючих країнах; можливість легалізації з метою подальшої зміни місця постійного проживання; сталий попит на українських заробітчан на ринку як нелегальних, так і легальних трудових мігрантів у приймаючих країнах.

Що стосується того, чим приваблює наших співвітчизників Іспанія, то це насамперед високі порівняно з Україною заробітки, ліберальне іспанське законодавство та можливість отримання дозволу на працю і проживання (резиденцію) в результаті періодичних легалізацій іноземців, що проводились іспанським урядом. Крім того, виїзду до цієї країни сприяли: наявність потреб у заповненні робочих місць у сільському господарстві та у сфері будівництва; масове повернення з України до Іспанії з кінця 80-х років минулого століття т.зв. «дітей війни», які вже мали шлюбні відносини з громадянами України і чисельні родинні зв'язки на батьківщині; можливість спрощеного оформлення запрошення на приїзд до Іспанії далеким родичам та знайомим в Україні, а також іспанський менталітет, близький до українського, відсутність ксенофобії, гостинність, доброзичливість іспанців і їх поважливе ставлення до вихідців з колишнього СРСР. За оцінками експертів, серед країн Євросоюзу Іспанія за останні 10 років впустила на свій ринок праці найбільшу кількість дешевої робочої сили через будівничий бум у державі¹⁰.

Сьогодні важко визначити загальну кількість емігрантів з України, які виїхали в Іспанію на постійну чи тимчасову роботу. Іспанія, як і Португалія та Італія, належать до країн, де українці працюють переважно нелегально. В той же час найбільшими центрами офіційного працевлаштування українців у Західній Європі є Німеччина, Франція, Великобританія та Греція, які за оцінками експертів, приймають близько 30% усіх легальних емігрантів¹¹.

Останній пік міграції українців до Іспанії припав на 2005-2007 роки. За оцінками іспанської сторони, станом на 01.01.2007 кількість трудових мігрантів з України становила 103,3 тис. осіб (мали

реєстрацію за місцем проживання), з цієї кількості 49,2 тис. осіб мали дозвіл на проживання або працевлаштування¹². За оцінками ж української сторони в Іспанії проживало близько 250 тис. українських громадян¹³. Це досить значна кількість для європейської держави, враховуючи, що взагалі у 2007 р. кількість трудових мігрантів з України становила 7 млн осіб (у 1996 р. ця кількість ледь нараховувала 12 тис. осіб), при цьому офіційний дозвіл на роботу у 2007 році мали не більше 500 тис. осіб¹⁴.

Станом на 31.12.2008 р., за оцінками іспанської сторони, кількість українських мігрантів в Іспанії становила понад 67,2 тис. осіб, які мають легальний статус, та понад 75 тис. осіб, які мають реєстрацію за місцем проживання¹⁵. За оцінками посольства України в Іспанії, реально в країні проживало близько 100 тис. українських громадян¹⁶. Як бачимо, за 2 роки офіційна кількість нелегальних мігрантів знизилась, в той час як легальних – збільшилась.

Аналіз результатів опитувань та наявних статистичних даних¹⁷, отриманих від українців, які входять до національних асоціацій, свідчить, що переважна більшість українців в Іспанії (70%) походить із західних областей України (Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська, Хмельницька, Рівненська, Волинська). Решта 30% припадають на центральні та південно-східні області України (Київська, Черкаська, Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Херсонська, Одеська, Сумська, Луганська, Автономна Республіка Крим).

У складі українських емігрантів домінують чоловіки – їхня частка дорівнює близько 80%. Крім того, більше 70% українців, які працюють в Іспанії, молодші 40 років. Так, чоловіки, яким більше 45 років, становлять 5%, від 30 до 45 років – 70%, від 18 до 30 років – 25%. Щодо жінок, то кількість старших за 45 років становить 5%, від 35 до 45 років – 60%, від 20 до 35 років – 30%, до 20 років – 5%. Отже, вітчизняний ринок праці постійно втрачає найактивнішу і конкурентоспроможну частину трудового потенціалу країни.

Найменше (10%) серед українців осіб з вищою освітою, вдвічі більше – з середньою спеціальною, решта – із середньою. Сімейний стан їх такий: одружені (заміжні) – 60%, розлучені – 25%, неодружені (незаміжні) – 15%. З нашої держави до Іспанії їдуть не лише українці (75%), а й росіяни (15%), вірмени (3%), татари (2%), євреї (1%), представники інших національностей (4%).

Розподіл українців по території Іспанії такий: центральна частина (місто та провінція Мадрид) – 19%; східні провінції (Каталонія, Валенсія, Мурсія) – 33,9%; південні провінції (Андалусія, Кастилья-ла-Манча) – 24,1%; західні провінції (Екстремадура, Кастилья-Леон) – 10,6%; північні провінції (Галісія, Астуріас, Кантабрія, Наварра, Країна Басків, Арагон) – 9,7%; Канарські, Балеарські острови – 1,9%. Максимальне зосередження українців

відмічено у таких містах та їх околицях, як Мадрид, Барселона, Валенсія, Альбасете, Аліканте, Торев'єха, Мурсія, Малага, Марбелья, Уельва, Севілья, Хіхон.

Громадяни України, які перебувають в Іспанії, працевлаштовані (офіційно чи неофіційно) на 80%. Більшість з них (45%) зайнята у сфері сільського господарства та виробництва (збір цитрусових, винограду, овочів, фруктів, оливкових культур, їх переробка, промислове виробництво), а також у сфері будівництва (30%). Решта 15% працює в іспанських сім'ях як прислуга, доглядальницями за хворими та старими людьми та 10% у сфері обслуговування (готелі, кафе, ресторани, танцювальні клуби, ремонт квартир, авто, побутової техніки, сторожування).

І хоча заробітки трудових мігрантів нижчі, ніж у місцевих мешканців, проте грошові перекази, які українці надсилають додому, вивели Україну на 6 місце за цим показником. В 2007 р. заробітчани переслали на Батьківщину близько 8,4 млрд дол., що становило 8% ВВП і в 2 рази перевищувало прями інвестиції в українську економіку з-за кордону¹⁸.

У 2008 р., за даними Національного банку України, ситуація дещо змінилася у зв'язку зі світовою фінансовою кризою. В цьому році грошові трансферти в Україні склали близько 2% ВВП (3,4 млрд дол.), з яких 0,5 млрд дол. переказувалося з України, а 2,9 млрд дол. – до України з-за кордону. При цьому 48% грошових переказів в Україну прийшли з Російської Федерації, 9% – з США, 6,5% – з Італії, 6% – з Іспанії, 3,5% – з Великобританії¹⁹.

У першій половині 2009 р. продовжувалася тенденція до зниження обсягу переказаних грошей. Так, за 6 місяців 2009 р. до України було переказано 1,8 млрд дол., що на 20% коштів менше, ніж за аналогічний період 2008 р.²⁰. Це пов'язано в першу чергу з призупиненням темпів економічного розвитку країн-реципієнтів трудових мігрантів з України, а також із зростанням в них безробіття.

У наведеному матеріалі враховуються лише офіційні дані – банківські перерахування і перекази за допомогою спеціальних програм. Реальні ж обсяги коштів, які українські мігранти переказують в Україну, значно більші. Адже більшість коштів (за деякими оцінками 50%) надсилається трудовими мігрантами через неофіційні джерела – кур'єрів, знайомих і близьких.

І саме створення умов для безпечного та доступного переведення коштів з-за кордону заробітчани вважають однією з найголовніших потреб трудових мігрантів. Це показало опитування, проведене у листопаді 2008 р. серед потенційних мігрантів та тих, хто вже має досвід у цій галузі²¹. Також до найголовніших потреб респонденти віднесли потребу у правовому захисті, у вивченні мови країни перебування та особливостей трудового і міграційного законодавства. Окремо виділено потре-

би у програмах психологічної підтримки та адаптації, а також програмах охорони здоров'я: переважна більшість учасників дослідження вказують на великий психологічний стрес, пов'язаний із адаптацією до життя та роботи в країні перебування, роботи з ненормованим робочим днем, або на шкідливих підприємствах, в складних санітарних умовах.

Задоволення вказаних потреб заробітчани може здійснюватися в кількох площинах. І не останню роль тут відіграє законодавче закріплення прав наших співвітчизників в Іспанії. Проте врегулювання ситуації з українськими трудовими мігрантами в Іспанії відбувалося доволі складно, і характеризувалося численними непорозуміннями з обох сторін. Ще у серпні 2002 р. українська сторона передала на розгляд іспанської сторони Угоду про взаємне працевлаштування громадян та їх соціальний захист. Через 3 роки, у серпні 2005 р. іспанці запропонували власний проект угоди, яка мала робочу назву «Угода щодо врегулювання та впорядкування трудових міграційних потоків». Запропонований проект відповідав міжнародним нормам та пропонував врегулювати проблемні моменти. До цього часу Іспанія вже уклала такі угоди з 6 країнами, в т.ч. з Польщею, Румунією та Болгарією. Протягом 2006 р. цей варіант угоди опрацьовувався обома сторонами, до нього вносилися зміни, доповнення та пропозиції до тексту.

Процес врегулювання був завершений у травні 2009 р., коли в.о. міністра закордонних справ України Володимир Хандогій і міністр праці та імміграції Іспанії Селестіно Корбачо підписали Угоду між Україною та Іспанією щодо врегулювання та впорядкування трудових міграційних потоків. Укладення зазначеної угоди, без сумніву, є важливим кроком у напрямку забезпечення ефективної співпраці щодо взаємного працевлаштування громадян України та Іспанії, гарантування правового і соціального захисту, забезпечення більшої контрольованості міграційних процесів та запобігання нелегальній міграції. Угода закладає механізм працевлаштування для громадян обох країн на основі трудового контракту відповідно до потреб ринку праці кожної зі сторін. Зокрема, визначаються умови отримання пропозицій із працевлаштування, порядок відбору та підготовки працівників, правила оформлення відповідних віз²².

Положеннями угоди визначаються умови праці та соціальні права працівників, зокрема застосування законодавства приймаючої держави у сфері соціального забезпечення, гарантується недопущення жодної форми дискримінації, передбачається право на возз'єднання сім'ї. Угода також регламентує умови повернення працівників після завершення терміну дії трудового контракту²³.

Підписання цієї угоди має допомогти Іспанії зняти додаткове навантаження на державну інфраструктуру та вирішити комплекс складних про-

блем, пов'язаних з врегулюванням в'їзних/виїзних міграційних потоків, починаючи від встановлення квот, розробки та коригування процедур розгляду та видачі віз, і закінчуючи заходами боротьби з дискримінацією мігрантів у галузі умов праці та життя, встановлення правил для їх адаптації до життя на новому місці, їх натуралізації тощо.

Новий виток міграції українців на Захід, в тому числі й до Іспанії можна прогнозувати у 2011 р., коли остаточно буде запроваджена в дію т.зв. «синя картка», створена на зразок американської «зеленої», яка покликана спростити умови перебування у країнах ЄС кваліфікованих спеціалістів з інших країн. І якщо сьогодні з України до Іспанії на заробітки виїжджають люди переважно з середньою освітою, то в нових умовах можна передбачити, що з України більше почнуть виїжджати кваліфіковані працівники з вищою освітою.

Світова криза, що розпочалася восени 2008 р., розставила свої акценти. Протягом 2008-2009 рр. рівень безробітних в Євросоюзі досяг 9,5%. За даними Євростату, найбільша кількість безробітних спостерігалася в Іспанії – восени 2009 р. без роботи залишилися 3 млн. осіб, рівень безробіття сягнув позначки у 18,5%, слідом за Іспанією йдуть Латвія (17,4%) і Литва (16,7%), найнижчий рівень – у Нідерландах (3,4%) і Австрії (4,4%)²⁴. Однією з головних причин того, що сфера зайнятості в Іспанії більш постраждала, ніж в інших країнах ЄС, стало те, що іспанська економіка була міцно зав'язана на будівельній галузі та секторі нерухомості. А більшість іммігрантів працюють саме у будівельній галузі. Найбільша кількість звільнень іммігрантів спостерігалася у сфері послуг та будівництва, сільське господарство та виробнича сфера постраждали менше. Так, за даними іспанської сторони, наприкінці 2008 р. без роботи залишилися 9 тис. українців (це на 17% більше, ніж наприкінці 2007). В той же час 47 тис. осіб продовжували працювати²⁵. Намагаючись врегулювати ситуацію у сфері зайнятості, іспанський уряд почав вживати доволі жорсткі заходи: для боротьби за робочі місця були введені високі штрафи для тих роботодавців, хто бере на роботу робочих-нелегалів. Крім того, щоб заохотити заробітчани повертатися додому, іспанський уряд пропонує виплати із безробіття та певну суму грошей після повернення додому. Єдина вимога – залишити Іспанію і не повертатися туди впродовж 3 років. Натомість для безробітних іспанців уряд розробляє заходи зі збільшення допомоги²⁶. Утім, масового повернення українців з Іспанії поки що не спостерігається.

Таким чином, ґрунтуючись на вищевикладеному, можна стверджувати, що трудова міграція громадян України до Іспанії має як позитивні, так і негативні наслідки. До позитивних можна віднести такі: зменшення рівня зареєстрованого та прихованого безробіття в Україні; спрямування заробітчанами коштів на розвиток малого бізнесу та застосування ними у цій сфері набутого за кордоном досвіду; створення нових робочих місць колишніми трудовими мігрантами, що накопичили достатні для відкриття власної справи кошти; спрямування зароблених і перерахованих заробітчанами коштів в економіку України, ці гроші слугують значним інвестиційним джерелом надходжень валюти до національної економіки; поліпшення матеріального становища сімей заробітчани; адаптація громадян України до реальних умов ринкової економіки розвинутих країн, отримання необхідної позитивної та негативної інформації, набуття додаткових професійних навичок, ознайомлення з новітніми технологіями та методами організації праці, розвиток підприємливості.

Проте негативні наслідки, які має трудова міграція українців до Іспанії, все ж перевищують позитивні моменти: громадяни України, які працюють в Іспанії нелегально, є майже незахищеними від свавілля роботодавців та посередників; Україна втрачає велику частку кращого (за якісними характеристиками) трудового потенціалу; вплив молоді на роботу за кордон спричиняє негативні демографічні наслідки для України; зниження престижу України, оскільки частина українських трудових іммігрантів з нерегульованим статусом репрезентують свою країну не найкращим чином, через це українців в Іспанії вважають нацією злодіїв та постачальниць сексуальних послуг; українські трудові мігранти, користуючись суспільними фондами в дитинстві і юності, зберігаючи право на пенсійне забезпечення в старості, в найбільш продуктивний період свого життя не беруть ніякої участі у створенні національного доходу України.

Отже, сьогодні трудова міграція українців до Іспанії може бути оцінена неоднозначно. В умовах світової фінансової кризи позитивні наслідки цього явища набувають нового значення і допомагають вирішити деякі питання економіки країни. Проте ризик, пов'язаний з виїздом на роботу за кордон, та негативні наслідки трудової міграції потребують підвищеної уваги до цього явища з боку державних діячів та науковців. Виважена міграційна політика України повинна бути спрямована як у напрямку підвищення конкурентоздатності ринку праці та зменшення обсягів трудової міграції, так і у напрямку забезпечення захисту інтересів громадян України за кордоном.

Отже, сьогодні трудова міграція українців до Іспанії може бути оцінена неоднозначно. В умовах світової фінансової кризи позитивні наслідки цього явища набувають нового значення і допомагають вирішити деякі питання економіки країни. Проте ризик, пов'язаний з виїздом на роботу за кордон, та негативні наслідки трудової міграції потребують підвищеної уваги до цього явища з боку державних діячів та науковців. Виважена міграційна політика України повинна бути спрямована як у напрямку підвищення конкурентоздатності ринку праці та зменшення обсягів трудової міграції, так і у напрямку забезпечення захисту інтересів громадян України за кордоном.

¹ Зовнішня трудова міграція українців / під наук. керівн. Е. Лібанової, під ред. В. Чебанової. – К: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009. – 120 с.

² Стасюк, М. Міжнародна трудова міграція на сучасному етапі ринкової трансформації економіки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / М. Стасюк; Укр. акад. зовнішньої торгівлі. – К., 2004. – 23 с.

³ Ромащенко Т. Актуальні проблеми сучасної української трудової еміграції / Т.Ромащенко // Економіка України. – 2007. – № 8. – С. 84-89.

⁴ Малиновська О. Україна, Європа, міграція: міграції населення України в умовах розширення ЄС / О. Малиновська. – К. : Бланк-Прес, 2004. – 172с.

⁵ Хомич Л. Зовнішня трудова міграція населення України: масштаби, сучасні ознаки та географія / Л. Хомич // Регіональні проблеми України географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2007. – С. 310-316.

⁶ Pajares M. Inmigración y mercados de trabajo. Informe 2009 / Miguel Pajares. – Madrid: Ministerio de trabajo e inmigración de España, 2009. – 214 p.

⁷ Zapata-Barrero R. El discurso político en torno a la inmigración en España y en la UE / Ricard Zapata-Barrero, Elisabet Gonzales, Elena Sanchez Montijano. – Madrid, 2008. – 232 p.

⁸ Sunches Urios, A. Necesidades y acceso a los servicios y recursos: los inmigrantes ucranianos en los procesos de inserción en la comunidad autónoma de Murcia: tesis doctoral / A. Sunches Urios. ; Universidad de Murcia, – Murcia, 2007. – 742 p.

⁹ Хомич Л. Вказ. праця. – С. 312.

¹⁰ Torreblanca, J. I. Dejar la puerta abierta // El país. – 2008. – 22 de Diciembre. — С. 12.

¹¹ Зовнішня трудова міграція ... – С. 36.

¹² Українська громада в Іспанії [Електронний ресурс] // Сайт посольства України в королівстві Іспанія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/2028.htm>.

¹³ Українська трудова міграція: реалії, виклики та відповіді: матеріали круглого столу (Київ, 16 грудня 2008 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.openukraine.org/ua/programs/migration/research-program/>

¹⁴ Ромащенко Т. Вказ. праця. – С. 85.

¹⁵ Pajares M. – С. 86.

¹⁶ Українська громада в Іспанії [Електронний ресурс] // Сайт посольства України в королівстві Іспанія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/2028.htm>.

¹⁷ Там само.

¹⁸ Річний звіт Національного банку України за 2007 р. [Електронний ресурс] // Сайт Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep.htm.

¹⁹ Річний звіт Національного банку України за 2008 р. [Електронний ресурс] // Сайт Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep.htm.

²⁰ Економічний стан України за I півріччя 2009 р. / Аналітичні матеріали Національного банку України [Електронний ресурс] // Сайт Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/Publication/econom.htm>.

²¹ Українська трудова міграція: реалії, виклики та відповіді: матеріали круглого столу (Київ, 16 грудня 2008 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.openukraine.org/ua/programs/migration/research-program/>

²² Українська громада в Іспанії [Електронний ресурс] // Сайт посольства України в королівстві Іспанія. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/spain/ua/2028.htm>.

²³ Там само.

²⁴ Database table of the unemployment rate [Electronic resource] // Site of the Eurostat – Mode of access :

²⁵ Pajares M. – С. 92.

²⁶ Torreblanca J. Вказ. праця. – С. 12.

Татьяна Висленкова
(Николаев)

Трудовая миграция украинцев в Испанию в условиях мирового финансового кризиса

В статье рассматривается вопрос трудовой миграции с Украины в Испанию, устанавливаются ее причины и мотивация. Анализируется контингент трудовых мигрантов из Украины, исследуются становление договорно-правовой базы в этой сфере и экономическая сторона проблемы. На основе проведенного анализа определяются позитивные и негативные аспекты трудовой миграции в условиях мирового финансового кризиса, очерчиваются ее последствия.

Ключевые слова: Испания, Украина, легальная трудовая миграция, нелегальная трудовая миграция, государственная миграционная политика, уровень безработицы, договорная база.

Tetyana Visslenkova
(Mikolajiv)

The Labour Migration of Ukrainians to Spain in the Conditions of the World Financial Crisis

The labour migration from Ukraine to Spain, its reasons and motivation are examined in the article. The contingent of labour migrants from Ukraine, inter-governmental legislative base in this sphere and economic aspect of problem are analysed. On the basis of the conducted analysis the positive and negative aspects of labour migration in the conditions of world financial crisis are given, and its consequences are outlined.

Key words: Spain, Ukraine, legal labour migration, illegal labour migration, state migration policy, unemployment rate, contractual base.